

N:o 138.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1898.
— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående villkoren för sådana statsbidrags åtnjutande.

(Statsutskottets utlåtande n:o 80.)

Till Konungen.

I den till Riksdagen den 15 sistlidne januari aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Eders Kongl. Maj:t under riksstatens sjette hufvudtitel gjort framställning om de anslag, hvilka Eders Kongl. Maj:t ansett böra beviljas för utförande af väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och frostminskningsföretag, äfvensom angående villkoren för sådana statsbidrags åtnjutande.

1:o) Till bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar har Eders Kongl.

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 30 Häft. (N:is 138—141.) 1

Maj:t i ofvanberörda proposition begärt anvisande för år 1899 af 900,000 kronor.

Med bifall härtill har Riksdagen till bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar för år 1899 anvisat 900,000 kronor.

2:o) Till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprepning af åar och farleder har Eders Kongl. Maj:t äskat anvisande för år 1899 af 300,000 kronor.

På grund af hvad i detta ärende förekommit och med hänsyn jemväl dertill, att Riksdagen, med anledning af Eders Kongl. Maj:ts i sådant afseende gjorda framställning, enligt punkten 4:o här nedan beslutat sådan ändring i villkoren för erhållande af statsbidrag från detta anslag, att statsbidrag till mindre hamnbyggnad skulle kunna utgå med högre belopp än hittills, har Riksdagen, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts förevarande förslag, till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprepning af åar och farleder, för 1899 anvisat 300,000 kronor.

3:o) Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för år 1899 ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande 300,000 kronor till understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af sådana myr- utdikningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål är att minska frost- ländigheten för närliggande bygd.

Vid denna Eders Kongl. Maj:ts framställning har Riksdagen icke haft något att erinra. I sammanhang härmed har Riksdagen dock velat påpeka, hurusom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt landtbruksstyrelsen, enligt hvad af statsrådsprotokollet inhemtas, hos Eders Kongl. Maj:t fram- hållit önskvärdheten af att verksamma garantier bereddesh för nöjaktigt underhåll af de företag, som från ifrågavarande anslag erhöles statsbidrag. Särskildt med hänsyn dertill, att sådana bidrag numera, enligt medgif- vande af nästlidna års Riksdag, få utgå med större andel af den för företaget beräknade kostnaden, än förut varit stadgad, samt anslaget med anledning häraf torde komma att i ökad utsträckning anlitas, synes denna fråga förtjena ett noggrant beaktande. Då emellertid, såsom nämnts, Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet blifvit fäst härå, lærer Riksdagen framdeles hafva att förvänta ett genom Eders Kongl. Maj:ts försorg ut- arbetadt förslag i berörda syfte.

Med bifall till Eders Kongl. Maj:ts framställning har Riksdagen till understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af sådana

myrutdikningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd, för år 1899 anvisat 300,000 kronor.

4:o) De nu gällande allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande af ofvan omförmälda statsbidrag samt kontrollen derå, att fastställda planer varda vid arbetenas utförande följda, återfinnas i Riksdagens skrifvelser den 27 april 1881 (n:o 69), den 11 juni 1883 (n:o 67), den 7 maj 1889 (n:o 43) och den 30 april 1897 (n:o 52).

Eders Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att bibehålla dessa allmänna villkor och bestämmelser, dock med följande tillägg till mom. 3 af bestämmelserna i Riksdagens skrifvelse den 27 april 1881:

»För mindre hamnar, företrädesvis fiskehamnar, må anslag utan återbetalningsskyldighet af Kongl. Maj:t bestämmas till mer än två tredjedelar, dock högst till nio tiondedelar af den beräknade kostnaden, under villkor att betryggande säkerhet för framtida underhållet af sådan hamnanläggning ställes och att, före lyftandet af någon del af statsanslaget, ådagaläggas, att ej mindre sjelfva området för hamnen än äfven ett för den rörelse, som skall i hamnen bedrivas, tillräckligt område i land blifvit för det gemensamma behovet afsöndrade.»

Hvad i detta ärende blifvit upplyst synes Riksdagen ådagalägga önskvärdheten af att staten kraftigare än hittills understödjer anläggning och ombyggnad af mindre hamnar och företrädesvis fiskehamnar. Särskildt med anledning af den under senare tid väsentligt ökade kostnaden för anordnande af sådana hamnar på ett sätt, som fullt motsvarar behovet, torde det statsbidrag till två tredjedelar af kostnaden, som enligt nuvarande bestämmelser kan af fonden beviljas, i många fall vara otillräckligt för att möjliggöra utförandet af dylika företag, äfven der desamma otvifvelaktigt skulle blifva till stor nytta för orten. På grund häraf har Riksdagen icke tvekat att besluta sådan ändring i gällande stadganden, att statsbidrag för omförmälda ändamål skulle kunna utgå med nio tiondedelar af den beräknade kostnaden. Ett oeftergiftigt villkor för medgifvande af sådan höjning i statsanslagen anser Riksdagen dock vara, att frågan om framtida underhållet af de hamnar, för hvilka statsunderstöd sålunda åtnjutits, varder på ett tillfredsställande sätt ordnad.

Enligt nu gällande bestämmelser skola de med allmänna medel understödda arbeten af förevarande slag underhållas af den eller dem, som bekommit understödet, intill dess sådan underhållsskyldighet kan varda andra i laga ordning ålagd, eller vederbörande från underhållsskyldigheten befriats. Enligt hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upp-

lyst, hafva emellertid de underhållsförbindelser, som vederbörande intressenter med anledning häraf afgifvit, i många fall visat sig icke innefatta betryggande säkerhet för anläggningens framtida vidmagthållande, och derjemte har af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i flera län med styrka framhållits, hurusom stora och ofta oöfvervinneliga svårigheter mötte för anskaffande af den nu fordrade garantien i berörda hänseende. En mera tillfredsställande anordning till beredande af säkerhet för hamnarbetens underhåll synes därför af behovet påkallad; men ehuru såväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som vederbörande departementschef uttalat sig för åtgärder i denna riktning, har dock ej något genomfördt förslag härom blifvit för Riksdagen framlagdt. Eders Kongl. Maj:ts proposition inskränker sig nemligen, i hvad den afser förevarande fråga, till uppställande af det vilkor för det förhöjda statsbidragets utgående, att betryggande säkerhet lemnas för det framtida underhållet, men angifver deremot icke närmare denna säkerhets beskaffenhet och anvisar ej heller någon utväg, på hvilken densamma skulle kunna med mindre svårighet, än nu visat sig vara fallet, af vederbörande åstadkommas. Det synes emellertid Riksdagen, att ett försök till lösningen af denna viktiga fråga borde göras, och har Riksdagen föreställt sig, att detta lämpligen skulle kunna ske på följande sätt.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har påpekat den stora betydelse, som ligger deruti, att beträffande de anläggningar, som nu äro i fråga, underhållsskyldigheten är bunden vid de närboende eller kommunen i dess mer eller mindre vidsträckta bemärkelse. Vid hamnanläggningar uppkommande skador kunna nemligen ofta för en jemförelsevis ringa kostnad afvärjas eller botas, för så vidt åtgärder för ändamålet i god tid vidtagas; och den uppmärksamhet samt det påpassliga arbete, som sålunda erfordras, kan icke förväntas utan att enskilde eller kommuner i orterna äro af eget intresse dertill manade. Med afseende härå kan det ej synas lämpligt, att staten, på sätt ifrågasatt blifvit, skulle öfvertaga underhållet af omförmälda anläggningar. Deremot skulle det enligt Riksdagens mening vara synnerligen fördelaktigt, om ansvaret härför komme att hvila på vederbörande landsting. För detta ändamåls vinnande torde dock erfordras, att särskilda medel till bestridande af underhållskostnaderna ställas till landstingets förfogande. I sådant afseende har Riksdagen tänkt sig, att af statsanslaget, som, enligt hvad ofvan nämnts, skulle kunna utgå med $\frac{9}{10}$ af den beräknade kostnaden för företaget, endast $\frac{1}{10}$ skulle få användas för arbetets utförande, hvaremot återstående

$\frac{2}{3}$ af anslaget borde afsättas till en under vederbörande landstings förvaltning stäld hamnfond, till hvilken jemväl skulle ingå viss del af de afgifter, som komme att upptagas för hamnens begagnande. Fondens tillgångar skulle få användas för det behöriga underhållet af dessa hamnar; och då landstinget sålunda, der det åtog sig underhållsskyldigheten, väl i allmänhet icke komme att betungas med särskilda utgifter härför, torde man hafva skäl antaga, att landstinget icke skulle vägra att förbinda sig ansvara för underhållet af sådana hamnanläggningar, hvilkas åstadkommande befunnes vara af verklig vigt och betydelse för orterna. Genom den pröfning, som landstingen sålunda komme att utöfva å inkommande ansökningar om statsbidrag för hamnanläggningar, skulle man tillika vinna ökad säkerhet därför, att sådant bidrag endast komme att utgå till företag af otvifvelaktig nytta.

För intressenterna i företaget måste, enligt hvad i ärendet blifvit upplyst, deras fritagande från underhållsskyldigheten innebära en fördel af stor betydelse, och äfven deras utgifter för arbetet komma att i någon mån minskas. Statens bidrag till sjelfva utförandet af arbetet skulle nemligen, i stället för det vuvarande beloppet af högst $\frac{3}{4}$ utaf den beräknade kostnaden, kunna utgå med $\frac{1}{10}$ af samma kostnad. Återstående andel af kostnaden, som enligt redan gällande bestämmelser skulle genom kontant tillskott, materialier, arbete eller andra bidrag af intressenterna bestridas, torda icke blifva för dem allt för betungande.

Jemte nu omförmälda bestämmelser angående hamnanläggningens framtida underhåll har Riksdagen ansett sig böra, på de i statsrådsprotokollet anförda skäl, godkänna den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna bestämmelsen om verkställd afsöndring för gemensamt behof af såväl sjelfva hamnområdet som erforderligt område i land.

Riksdagen har alltså beslutat, att de med afseende å de här ofvan i detta utlåtande omförmälda statsbidrag meddelade allmänna vilkor och föreskrifter, hvilka finnas intagna i Riksdagens skrifvelser den 27 april 1881 (n:o 69), den 11 juni 1883 (n:o 67), den 7 maj 1889 (n:o 43) och den 30 april 1897 (n:o 52), fortfarande skola blifva gällande, endast med den ändring, att för mindre hamnar, företrädesvis fiskehamnar, anslag utan återbetalningsskyldighet må af Eders Kongl. Maj:t bestämmas till nio tiondedelar af den beräknade kostnaden, af hvilket statsanslag likväl endast sju niondedelar må kunna användas till arbetets utförande, hvar emot återstående två niondedelar af anslaget skola afsättas till en under vederbörande landstings egen förvaltning stäld hamnfond, till hvilken

jemväl må, efter Eders Kongl. Maj:ts bestämmande, inflyta viss andel af afgifter, upptagna för hamnens begagnande; skolandet före utlemnandet af någon del af statsanslaget vara styrkt, *dels* att vederbörande landsting åtagit sig att ansvara för framtida underhållet af hamnbyggnaden, för hvilket underhåll ofvan omförmälda fond må anlitas, *dels ock* att ej mindre sjelfva området för hamnen än äfven ett för den rörelse, som skall i hamnen bedrifvas, tillräckligt område i land blifvit för det gemensamma behovet afsöndrade.

5:o) Från ett af de i punkten 4:o berörda villkor har Eders Kongl. Maj:t uti en den 18 nästlidne mars till Riksdagen aflåten proposition (n:o 86) för särskildt fall föreslagit undantag.

I denna proposition har nemligen Eders Kongl. Maj:t under åberopande af propositionen bifogadt utdrag af protokollet öfver civilärenden för nämnda dag föreslagit Riksdagen medgifva, att till anläggning af väg inom Vesterbottens län mellan Tärna och sjön Öfver-Uman och mellan Stora Umevattnet och riksgränsen anslag må under i statsrådsprotokollet angifvet villkor kunna från af Riksdagen till vägbyggnader beviljade medel anvisas utan iakttagande af det för vägbyggnadsfondens anlitage i allmänhet stadgade villkor, att statsbidraget icke må utgå med högre belopp än två tredjedelar af den för väganläggningen beräknade kostnaden.

Denna Eders Kongl. Maj:ts framställning har af Riksdagen bifallits.

Stockholm den 13 maj 1898.

Med undersätlig vördnad.
